

Isten csodálatos adománya számunkra a szentsegimadas Emlékszem az elhunyt Sheen amerikai puspok szavaira, aki egyszer azt mondta nekem, hogy folszentelelestele-tol kezdve soha nem mulasztotta el a napi adoraciot A saját kongregacionkban is megtapasztaltam ennek erejet Valaha ugy kezdtuk, hogy hetente egyszer vegeztunk adoraciot – aztan 1973-tol naponta. Es azota azt kell tapasztalnom, hogy Jezus iranti szeretetunk sokkal bensosegesebbe, egymas iranti szeretetunk sokkal megertobbe, a szegenyek iranti szeretetunk sokkal egyutterzobbe valt, hivatasaink szama pedig megduplazodott

Kongregacionk celja, hogy egyesuljunk Jezusnak a kereszten atelt szomjusagaval a lelkek irant. A szegenyek legszegenyebbjeinek megvaltasan es megszentelesen dolgozunk A harom szerzetesi fogadalom mellett egy negyediket is teszunk szabadon es teljes szivvel a legszegenyebbeknek szenteljuk magunkat E fogadalom altal egeszen az isteni gondviselesre hagyatkozunk Ez Isten ajandeka kongregacionk szamara Igy valtunk kepesse arra, hgov osztatlan szeretettel szeressuk Krisztust a tisztasag által, a szegenyseg szabadsagaban, az egeszen megado engedelmessegeben, egesz szivu, szabad szolgaltunkat adva a szegenyek legszegenyebbjeinek

Imadkozni fogok ertetek, hogy ti is egeszen Jezusnak adjatok magatokat, Szuz Maria segitsegevel Legvetek alazatosak, mint Maria es szentek, mint Jezus Ti is imadkozzatok ertunk, hgov el ne rontsuk Isten muvet, amit nagy szeretettel es alazattal probalunk vegezni Imadkozzatok a szegenyeinkert is A szegenyek csodalatos emberek Jezust talaljuk meg az alarcuk mogott Ezert erzem ugy, hogy ha igazan szoros kapcsolatban vagvunk veluk, akkor valoban szemlelodok vagvunk a vilag sziveben

Imadkozom ertetek, hgov maradjatok husegesek Isten szereteteben
Isten aldjon benneteket

L L

A VIGILIA BESZÉLGETÉSE

Frenkl Róberttel

Dr Frenkl Robertet, a Testnevelési Főiskola tanszékvezető egyetemi tanarat, az orvostudomány és a sport kapcsolatának tudós ismerőjét az evangélikus egyház nevelte Felig-meddig az evangélikus egyház – teszi hozzá, hiszen a család, az iskola és a sport is formálta egyenlőre Elemi iskolait a Deák tereken végezte, a nyolc gimnáziumot – az 1952-ben megszüntetett híres iskola utolsó, érettségiző évfolyamának tagjaként – a farsort evangélikus gimnáziumban Hatesztendőskorától járt gyermekbibliákorré a Deák tere, azota aktív egyháztag, szerenvebb megszaktitásokkal

– Azt mondhatni tehát, hgov egyháza melle a Biblia vezerte, életreszoloan?

– Ifjusagom idejen, 1940 és 1957 között, meghatározó volt számomra a Bibliaismeret, mennyiségi és minőségi értelemben is Rendszeresen olvastam – ma kevesbe intenzíven teszem –, és mint ifjusági vezető, magvaraznom is tudni kellett Felejtthe-

tetlenek az akkori események, a különböző konferenciák, viták, ha tetszik: filozófiai, ha tetszik: Biblia-magyarázati eszmecserék, amelyek mind egyéniségem kialakítását segítették, jelezték.

– *Mi volt a legnagyobb hatással a Bibliából a felnövekvő emberre?*

– Ifjúságom idején Pál tanítványa voltam, Az Ószövetség is izgatott, az evangéliumok is sokat foglalkoztattak, de Pálban azt szerettem kiváltképpen, hogy „fazont tudott adni” a gondolkodásomnak. Segítségével össze lehetett kötni a gondolkodást és a hitet. „Mindent szabad nekem, de nem minden használ” – olvashattam nála, és ezt a mindennapi gyakorlatban is alkalmazni lehetett. Mostani gondolkodásomban meghatározóbbak a krisztusi tanítások, aminthogy a kereszténység mai és jövőbeli esélye is az lehet, ha visszatér a „klasszikus” krisztusi tanokhoz. A világ fejlődése, változásai mind arra visznek, hogy értsük meg, fogadjuk el és gyakoroljuk is az irracionális szeretetet. De ehhez a felismeréshez is Pál vezetett el.

– *Az irracionális szeretet vállalása éppen ma sok fejtörést okoz a gondolkodó embernek.*

– Igen, mert kiderült, hogy itt is van „előjel-kérdés”; ennek is, mint sok más jelenségnek, lehet pozitív és lehet negatív jelentése. A terrorista, aki csoportjának, elbarátainak a kedvéért robbant, pusztít és föláldozza önmagát, szintén az irracionális szeretetnek egyik fajtáját képviseli, de ellenkező előjellel, mint ahogyan a krisztusi példa mutatja a másokért való szeretetet.

– *Mai mindennapjaiban miként van jelen a Biblia?*

– Bizonyos életszakaszokban bizonyos részleteket keresek ki. Útmutató szerint soha nem olvastam. Mindig egy-egy teljes ószövetségi könyvet, evangéliumot vagy levelet tanulmányoztam. Az a relatív távolság, amelybe a mai egyház került tőlem, nem akadályoz meg abban, hogy a gondolkodásomban jelen legyenek a krisztusi tanítások. Ugyanakkor vagy éppen ezért igyekszem mindent megtenni, amit az egyház kér tőlem. (Ami a viszonylagos távolságot illeti, itt főként tevékenységről van szó. Arról, hogy az elmúlt negyedszázadban az egyházi életben háttérbe szorult az úgynevezett világi elem. Ez azonban igen összetett, messze vezető kérdés.) Visszatérve a bibliai olvasmányaimhoz, elmondhatom, hogy újraolvasva – szakmai ártalom ez?, az orvosi hivatás és pálya, no meg a tudományos kutatás közvetlen következménye? – a krisztusi, így a gyógyítási történetekben a racionalizálás lehetőségeit is keresem. Azt tartom ugyanis, hogy minél inkább racionalizálhatók az egyes történetek, annál több terhet vesz le a hitről a tudomány. Így kristályosodik ki a hit kompetenciája. Olyan terheket lehet levenni, amelyeket még a középkor rakott rá. Mindig úgy véltem, hogy a Biblia tartalmazza az isteni üzenetet, de nem a szó szerintit. In toto Isten üzenete ez, nem pedig minden részletében. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy mi döntjük el, mi fontos és mi nem az isteni tanításokból, hanem hogy tudjuk, mi igen, mi nem. Mielőtt orvos lettem, már akkor is, de orvosként még inkább előtérbe került számomra, mekkora jelentősége van ezek között a mentálhigiéniának; hogy a szellemi, lelki egészség az alapja mindennek.

– *A római császárkori költészetben megfogalmazott ép testben ép lélek elvének bibliai változatára gondol?*

– Sok baj van ezzel: a betegségekkel való kényszerű együttélés sok lelki bajt, torzulást okoz. Nem lehet evidencia az ép testben ép lélek. Látni torz testekben is csodálatos lelkeket, és – ez a nagyobb baj – gyönyörű testekben torz lelkeket. Az evangélium szerinti természetes és kívánatos állapot az, ha az ép test és ép lélek között kiegyen-

súlyozott kapcsolat van. A szomatikus egészség fejlesztése a pszichés egészség fejlesztésével jár. A lelki egészség visszahat a testi egészségre. Egyre több fiziológiai működési zavarról derül ki, hogy a háttérben lelki kuszaságok állnak. A testi és lelki kultúrát egyidejűleg kell fejleszteni. Pálnak a rómaiakhoz írt levelében szerepel ez a mondat: „Boldog, aki nem kárhoztatja magát abban, amit helyesel.” A „helyeslés” természetesen itt nemcsak elméletet jelöl, hanem cselekvést is. Érzésem szerint a mai ember sok-sok konfliktusára, megalkuvására rávilágít ez a gondolat. Ma – eltekintve az alapmedicinától, a jól ismert károsodások és betegségek gyógykezelésétől – a népesség nagyobb része se nem egészséges, se nem beteg. Nem véletlen, hogy az Egészségügyi Világszervezet azt a jelszót adta ki, hogy 2000-re legyen mindenki egészséges! Ez nem azt jelenti természetesen, hogy az ezredfordulóra tűnjön el a Földről minden létező betegség, hanem azt, hogy aki nem beteg, az legyen egészséges.

– *A kérdező, akit az orvostudomány szakmai kötelmei nem szorítanak, szabadabban fogalmazhat, és föltételezheti, hogy az evangéliumi csodás gyógyításokról olvasó orvos a lelki bajok elsődleges megszüntetését és a mentálhigiéniai egyensúly megteremtését ismeri föl e történetekben. Mit tanácsolhat azonban a medicinának és a sportnak a határterületén tevékenykedő tudós a nem bibliai időkben élő embernek, ki egészségét és boldogságát szeretné megőrizni vagy megteremteni?*

– Ma azért létezik sok pszichoszomatikus betegség, mert az emberek nincsenek jóban önmagukkal. Nehéz általános jellegű tanácsokat adni. Ha valaki az összes szomatikus és mentális „parancsot” betartja, még nem biztos, hogy egészséges. Kevés a kötelező elem az egészséges életmód megvalósításában, és óriási az individuális lehetőségek száma. A sportot említette. Tudjuk, hogy minden életkorban mindenkinek szüksége van testedzésre, de hogy kinek milyen módon és mennyit kell sportolnia...? A sport ma nem tölti be szerepét, sem társadalmi méretekben (nem megoldott a hétköznapi emberek sportolási lehetőségei), sem a versenyszerűen sportolók körében, ahol is az élenjárók gyakran saját egészségük kárára tudnak csak kimagasló eredményeket elérni. Az viszont kétségtelen, hogy a sport egészségfejlesztő tényező. Aki sportol, annak általában nagyobb a teherbíró képessége, szilárdabb az egészsége, nagyobb megpróbáltatások esetén is egészséges marad.

– *Ellentmondásos állapot ez, nemde? Miközben a világ egyre többet tud tenni a gyógyítás érdekében, az emberiség egészsége egyre vitathatóbb.*

– A páli mondas erre is érvényes: az embereknek külön-külön is, de a közösségeknek is, a társadalmaknak is szükségük van arra, hogy jóban legyenek önmagukkal. Az identitás-válság hovatovább általánossá válik. Ezt jelzik a pályamódosítók tömegei, a partnerkapcsolataikat váltogatók sokasága is. Annak a határterületi munkának, ahol dolgozom, megvan az az előnye, hogy a nagy összefüggéseket élesebben láthatja meg az ember, mintha egy zárt területen munkálkodnék. Mind a medicinában, mind a sportban azt látni, hogy az egyéneknek azonosság-gondjaik vannak. A versenysportban a fizikai felkészülést kell teljessé tenni megfelelő lelki kultúrával. A hétköznapiakban inkább fordított a helyzet, illetve a teendők sorrendje: fizikai testedzéssel is kell segíteni az ember megfelelő pszichés egyensúlyát, kondícióját.

Azt hiszem, tudomány és hit, mentálhigiéné és önpusztító életvezetés feszültségénél van az a keskeny mezsgye, ahol a kereszténységnek tennivalója van. Ezzel kapcsolatban föl kell tenni korunk egyik nagy kérdését, amelyet a zsigereinkben érzünk: Utolsó mohikánok a keresztények, vagy igazi esély hordozói?

Sz. G.